

Nicolai

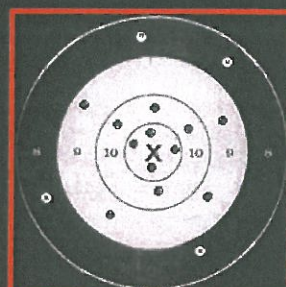
KULTUR • AKTIVITET • FOLKEOPLYSNING
Fordi netværk handler om mennesker

9. årgang nr. 3 september 2001

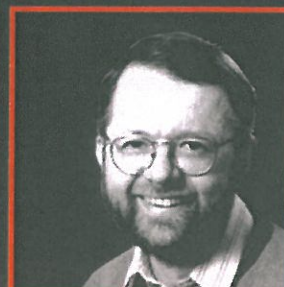
ET LIV MED VÆRDI

Interview med Dan Brock

PLETSKUD I BLINDE

På besøg hos Blindes Skytteklub

FRA SVAG TIL STÆRK

Leder/debat med Torben Dreier

FRIT OPLYSNINGSFORBUND

Udgives af

Frit Oplysningsforbunds
medlemsforening
Guldsmedgade 25,
Postbox 159
8100 Århus C.
Tlf.: 86 12 60 00
E-mail:
fo-aarhus@fo-aarhus.dk

Ansvarshavende redaktør
Torben Dreier

Redaktion

Henriette C. Andersen
Henrik Gram
Inge Madsen
Torben Dreier

Oplag
9.000

Layout & tryk

Opsætning & layout:
KGB-grafik tlf: 86134774.
Tryk: Central tryk Hobro
Trykt på miljøpapir

Nicolai

udkommer 4 gange om
året. Bladet postbesørges til
FO's kursusdeltagere samt
lægges frem på biblioteker
og offentlige kontorer.

AftenskoleKlubben

AftenskoleKlubbens formål
er at udbrede folkeoplysning
indenfor almene, økonomiske,
politiske, sociale og kulturelle
emner; samt at arbejde for de
idealer som De Forenede Nationer
står for, samt at sikre medlemmernes
indflydelse på FO's virke. Ved
tilmelding til et af FO's kurser
bliver man automatisk medlem af
FO's medlemsforening for 10 kr.,
som overføres fra tilmeldingsgebyret.

Svag, stærkere, STÆRKEST

Handicappede, syge og personer, der på anden måde er stækkede i livet, betragtes stort set altid som svage

Ja, selv børnefamilier bliver en gang imellem omtalt som en svag gruppe. Men det mærkelige er, at når der blot er tilstrækkeligt mange af slagsen bliver konsekvensen ikke svag-svage-re-svagest, men svag-stærkere-stærkest. Hvis handicappede, eller for den sags skyld alle andre „sær“-grupper af mennesker, slår sig sammen og danner et netværk, en forening eller en

organisation – så forvandles svagheden til en enorm styrke og en helt utrolig indflydelse. Tænk bare på patientforeninger, Ældresagen og f.eks. Bløderforeningen. I disse år er det netop i den sociale økonomi og civilsamfundet, at væksten i samfundet ligger. Det er her dynamikken er. Civilsamfundet – også kaldet „den 3. sektor“ – betegner frivillige, der påtager sig sociale opgaver, som egentlig hører under det offentlige. Civilsamfundet overtager faktisk flere og flere af det offentlige opgaver og gør sig dermed mere og mere uundværlig for det offentlige og får dermed en meget stor magt i samfundet.

FO-Århus er her i september måned medarrangør af en nordisk konference om civilsamfundet, fordi vi mener, det er et uhyre centralt og aktuelt emne. På konferencen drøftes bl.a. de problemer, der er og kan opstå mellem det offentlige og civilsamfundet: Civilsamfundet får støtte både fra den offentlige og den private sektor. Kan betaleren/giveren så kræve noget bestemt af modtageren? Er modtageren i lommen på giveren? Bør mere og mere støtte flyttes fra driftsstøtte/rammebevilling til målrettet projektsupporte? Kunne man lave frivillighedsministerier i de enkelte lande? osv.

KONKURRENCEN

Vind Den grimme mand i byen

Klip ud & send

Hvis du svarer rigtigt på spørgsmålene, kan du deltage i konkurrencen om cd'en „Den grimme mand i byen“, sponsoreret af Dansk Handicap Forbund.

1. Hvad hedder den strip-gruppe, Dan Brock optræder med?

2. Hvem har lavet cover til cd'en „Den grimme mand i byen“?

3. Hvad hedder gruppen, der spiller på cd'en?

Afleveres/sendes til Frit Oplysningsforbund,
Guldsmedgade 25,
8000 Århus C.

Eller send svaret på e-mail:

fo-info@fo-aarhus.dk

Send din besvarelse, så vi har den senest 12/10. Husk at skrive navn og adresse på kuponen.

Vinder af konkurrencen i Nicolai nr. 2, 2001:

Elisabeth Majland, Åbyhøj og
Merete Therkildsen, Århus C.

Svarene på sidste nummers konkurrence:

1. Ja. 2. Ja. 3. Nej.

Plets kud i blinde

– Et grænseoverskridende besøg i Blindes Skytteklub

Blindes Skytteklub. Når man hører eller læser ordene, flyver tankerne gennem hovedet og billederne sætter sig på nethinden. For hvad skyder de mon med??? Hvordan skyder de til måls??? Og hvad – eller hvem – skyder de efter??? Man kan ikke undgå at fantasien sættes i sving og når helt ud i hjørnerne. Fra kollegernes side skorter det ikke på sarkastiske bemærkninger, da jeg fortæller, at jeg skal på besøg i Blindes Skytteklub. „Tak for den tid, vi har kendt hinanden“ og lignende bemærkninger får jeg med på vejen. Men indrømmet, jeg har jo netop også tænkt mit i den forbindelse – for en seende lyder det grænseoverskridende at være blind skytte. Og når noget er grænseoverskridende, kommer man ofte til at tænke langt ud i ekstremerne.

Plets kud

Jeg tropper op en helt almindelig mandag aften i Skytternes Hus for ved selvsyn at finde ud af, hvad der foregår i klubben og hvordan man kan være blind og skytte. Og det er meget mere almindeligt, end jeg – og kollegerne – havde forestillet, men selvfølgelig med den væsentlige forskel, at skytterne ikke kan se. Bent Bomgaard er formand for Blindes Skytteklub i Århus. Bent har skudt i 18 år og er en sikker skytte. På

de skydeski-
ver, jeg bliver
præsenteret for, er der i
alt fald rigtig mange plets kud.

Målsøgning med lyd på

Men hvordan kan det så lade sig gøre at være skytte, når man ikke kan se? Ja, som mange sikkert vil have gættet, skyder de blinde efter en lyd. Bent skyder f.eks. med luftgevær, der bliver støttet i en holder, så han kan være sikker på at sigte efter skydeskiven. Geværet er med kikkertsigte, der har en føler placeret, som reagerer på lys. En lampe med et spot lyser på centrum af skydeskiven og der sendes et lydsignal til et sæt hovedtelefoner, som Bent har på. Når han bevæger geværet, signalerer føleren med en lyd, hvor tæt han har sigtet på centrum af skiven – lyden er en hyletone og jo højere frekvensen er, jo tættere har han sigtet på centrum. Sådan kan det teknisk lade sig gøre at være blind skytte. Bents plets kud har krævet mange års træning, for det er ikke nemt at skyde som blind eller handicappet i det hele taget. Det er de færreste, der i stand at skyde fritstående.

Pacifist med gevær

Så blev min nysgerrighed stillet,

men jeg får også selv lov til at prøve at skyde – ja, jeg er nærmest tvunget til at prøve. Jeg er pacifist og havde aldrig forestillet mig selv med noget i hænderne, der både er larmende, dræbende, og ofte med en rekyl, der rykker gevaldigt i hele kroppen. Jeg har taget en „lille hjælper“ med og efter at have set ham klø på med krum hals uden antydning af nervøsitet, er jeg tvunget til selv at prøve, da jeg får tilbudt. Og i øvrigt er der stor forskel på at skyde med hagl og patroner.

Et pust på aftrækkeren

Luftgeværet, jeg får i hænderne, laver hverken larm eller rekyl. Jeg er nok lidt nervøs, for mit første forsøg med bare at holde på geværet, bevirker, at det går af, men det var ikke ladet. Man skal ikke røre meget ved aftrækkeren, nærmest bare puste til den, som jeg siger og tror, at jeg har opfundet noget nyt. Men nej. Bents kone Anna fortæller om en „onkel opfinder“, der har lavet et gevær til en lam mand, som kun kan bevæge hovedet – han skyder ved at puste til aftrækkeren. Endnu engang rykkes mine grænser. Og det sker igen, da jeg prøver

SKYTTERNES HUS DSB ASF

Blindes Skytteklub er en del af Dansk Handicapidrætsforbunds skytteklub. Klubben har omkring en håndfuld medlemmer, men kun et par stykker af dem er aktive skytter for tiden. Nogle af de unge medlemmer er på efterskole, blindkursus og lignende, men kommer tilbage igen. Andre former for sport, som blinde i Århus Amt dyrker er cykling på tandem og goalball. Du kan læse mere om skytteklubberne i Skytternes Hus, på www.dsbasf.dk. Dansk Blindesamfunds hjemmeside finder du på adressen www.dkblind.dk. Der findes et program til testning af, om en hjemmeside er læsbar for blinde/svagtseende. Du finder det på adressen www.kube.dk. FO Århus' hjemmeside bestod ikke testen.

at skyde rigtigt med hagl og det hele. Tænk jeg rammer skiven indtil flere gange, dog ikke indenfor cirklerne. Pyt med det – mit besøg i Blindes Skytteklub blev grænseoverskridende på mange flere måder end jeg havde forestillet mig. Jeg gik derfra med følelsen af, at alt kan lade sig gøre.

Et aktivt liv med

af Henriette Corvinus Andersen

Interview med Dan Brock om en hverdag med teater, rejser og engagement i foreningslivet

Han er tidligere studerende på Østasiatisk Institut, hvor han læste kinesisk. Han har rejst i Kina, spiller teater, optræder som stripper og er som så mange andre på sin alder – 40 år – engageret i foreningslivet. Umiddelbart vil man sige, at han er som så mange andre ud fra det, han interesserer sig for og engagerer sig i – nå, ja måske lige med undtagelse af det med „stripperiet“.

Men lig-

heden holder op, når man fortæller, at Dan har muskelsvind og sidder i elektrisk kørestol.

Er der slet ingen grænse?

Pludseligt lyder det yderst grænseoverskridende, hvad Dan har kastet sig ud i. Rejserne, som bl.a. er gået til Kina og Zimbabwe ville man før i tiden have anset som umulige. „For mig gælder det om at afprøve grænser og bevæge sig væk fra det sikre over i det usikre. Det er et personligt drive, der får mig til det, ligesom det er for mange andre. Man skal se, hvor langt man kan gå“, siger Dan om sin baggrund for at kaste sig ud i alle sine aktiviteter. „Den almindelige opfattelse er også, at kørestolsbrugere skal

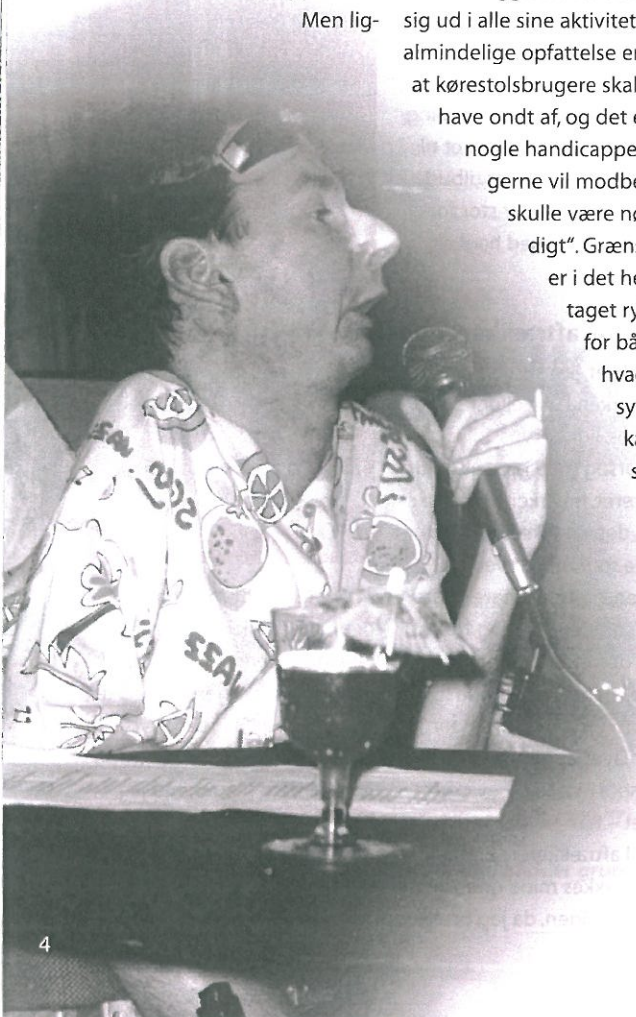
have ondt af, og det er der nogle handicappede, der gerne vil modbevise, at de ikke skulle være nødvendigt“. Grænserne er i det hele taget rykket for både hvad man synes kan lade sig gøre som

handicappet og hvad der kan lade sig gøre. For det er jo ikke kun Dan, som laver aktiviteter, man ikke havde forestillet sig en kørestolsbruger eller handicappede kunne magte. En blind danser var med i en festugeforestilling. Kørestolsbrugere, der springer elastikspring eller kaster sig ud med faldskærm. Er der da ikke længere nogen grænse for, hvilke aktiviteter handicappede kaster sig ud i? Dan kommer igen ind på det personlige drive, som efter hans mening er det, der sætter grænsen. „Men der er langt større bevågenhed fra mediernes side, når det er handicappede, der gør det“, siger han. Filosofien bag er sikkert, at hvis man ikke prøver noget i livet, ender man måske med at fortryde, man ikke forsøgte, mens chancen var der. Noget Dan drømmer om og ønsker at kunne gøre engang, er at køre i sin kørestol fra sit hjem i Trige hele vejen til Sydeuropa alene. Det lyder måske ikke så vildt, men nærmere som en dannelsesrejse at være på vej alene, især fordi Dan altid har en hjælper omkring sig og aldrig er alene. „Tanken om sådan en tur er tiltrækkende. Selvfølgelig skal hjælperne med, men de skal køre for sig selv og så skal vi holde kontakt via mobiltelefonen. For nogle år siden kørte jeg sådan en tur alene til Fyn for at besøge min far og man kommer virkelig i kontakt med folk, når man bare er sig selv. Det er straks lidt vanskeligere, når man er flere sammen. Så det kunne være sjovt at møde folk på de

europæiske veje“. Men der vil skulle sættes lang tid af til det, når den maximale distance er ca. 30 km på en dag.

Teater og Slappendales

Lang tid alene på vejene kan sagtens ses som en prøvelse for Dan, som kan lide sjov og tit lader en skæg bemærkning falde. Han har lagt en del energi i at lave teater. Lige nu er han aktiv i Kulturforeningen Kurona, hvor han spiller absurd teater. Men hvor går mon grænsen for, hvor langt man kan gå med handicaphumor? „Grænsen går ofte tættest på hos de handicappede selv, som kan have vanskeligt ved at acceptere deres egne handicaps og det liv de må leve på den baggrund. Den gruppe af handicappede, der har vanskeligt ved at se, at de har et liv med værdi“, siger Dan. I Muskelsvindfonden har man den indstilling, at det gælder om som handicappet at se sine muligheder i stedet for begrænsninger. Men det er ikke noget man kan lære folk, hvis de ikke vil. Og man kan ikke tvinge folk til at le af noget, de ikke synes er sjovt. Dan kender en del til det at gå langt med humor, for han er også med i Slappendales, det handicappede modstykke til Chippendales. Slappendales begyndte at optræde i det små og „det helt store gennembrud“ kom, da de optrådte på Grøn Koncert-turné midt i 90'erne. Og gruppen kører virkelig på grænsen for mange menneskers etiske holdning, handicappede såvel som ikke-handicappede. Showet er

værdi

frækt, erotisk og provokerende, men humoren i showet er med til at skabe distance og bryde barrieren, fordi gruppen gør grin med det mandebillede, Chippendales repræsenterer. Publikum bliver konfronteret med spørgsmålet om, hvem der er „rigtige mænd“. Vi er 6 i gruppen nu. Tre handicappede og tre hjælpere. Den ene af „hjælperne“ er en kvindelig stripper, der lige er kommet med på holdet. Så har vi også noget at se på“, siger Dan med et skælmisk smil.

Dagligdag med foreningslivet

Men lige nu er det mest foreningslivet, Dan er optaget af i det daglige. Han er aktiv i Muskelsvindfonden, hvor han sidder i repræsentantskabet og er medlem af foreningens u-landsgruppe, der arbejder for at forbedre forholdene for folk med muskelsvind i u-landene. Et af de lande er Zimbabwe, hvor Dan har været i 1996 og i marts i år, rejser der er taget til løb til flere gange. „Da jeg først fik tilbud om at rejse, kom der hindringer i vejen, som gjorde at jeg ikke kom af sted før i 1996. Først blev der lavet en regel om, at man ikke måtte have sin hjælper med til udlandet i mere end 14 dage ad gangen og min rejse i 1996 varede 5 uger. Da jeg skulle af sted anden gang, var mine hjælpere blevet nervøse for sikkerheden, så også denne rejse måtte udskydes. Men i marts i år lykkedes det“. Dan rejste 3 uger i Zimbabwe i foråret. I forenings-

livet er det ofte de stærke der tegner en forening, for de har overskud til at trække et læs. Og i Muskelsvindfonden har nogle af medlemmerne også kræfter til at bevæge sig ud i verden for at forsøge at gøre en forskel. I øvrigt er Dan blevet så rejsevant, at han har holdt et kursus i at rejse som handicappet. „Forløbet skulle have være afsluttet med en rejse, men der var ikke andre muligheder end en almindelig charterferie“, siger Dan. Og det er der åbenbart ikke udfordringer nok i for ham.

Fremtiden?

Men det, Dan drømmer om for fremtiden har ikke meget med hverken rejser eller teatret at gøre. „Jeg har en drøm eller et ønske om, at vi i Danmark begynder at se, at der er plads til andre. Danmark har altid været et land med indvandring og det er på tide at arbejde med i stedet for mod strømmen. Mange er bange for noget de kun har hørt om, men ikke oplevet på deres egen krop“, slutter Dan. Og imens går livet så videre med arbejdet i Muskelsvindfonden, med at øve teater, spille forestillinger og Slappendales, som snart tager på turné igen. De kommer helt sikkert til at optræde et sted i nærheden, så hold øje med det. Du skulle komme og se dem – og prøve dine grænser af!

Du kan læse mere om Slappendales på www.slappendales.dk.

Hvis siden ikke er lavet færdig

har du mulighed for at se klip fra det show, Slappendales lavede på Handi-ugen i Odder.

Adressen er www.fc-east.dk/kvalitet/handiuge/index.htm

Hvordan går det med tilgængeligheden i Århus?

Dan Brock fortalte, at man godt kan komme i biografen som kørestolsbruger, men ikke alle biografer i Århus er handicappedegnede. Og mange af caféerne er tilgængelige, men det er ikke altid, man kan komme indenfor eller på toilettet. Michael Pedersen, lokalformand i Dansk Handicap Forbund, bekræfter dette: „Det er stadig svært at komme ind på caféerne, der er ikke plads nok og man må ofte sidde udenfor. Hindringen er så, når man skal på toilettet, for selvom de siger, at der er handicapwc, er der ikke altid plads nok. En helt grotesk sag er Paddy Go Easy, som faktisk gerne ville lave handicapvenligt indgangsparti, men det blev de nægtet lov til af myndighederne, da indgange eller frontpartierne langs caféerne ved åen skal se ens

ud“. Mht. til adgang til biograferne er Øst for Paradis en mulighed (i stueetagen), men CineCity (nu BioCity) har de bedste forhold. „Men som kørestolsbruger skal man sidde foran 1. række og det vil sige, at man ikke altid kan sidde sammen med dem, man følges med“, siger Michael. Selvom der er blevet bedre adgangsforhold til butikkerne, skal der stadig slås lidt. „Det går bedre, fordi der, hvor der er ny belægning i midtbyen, udlignes niveauforskelle ved indgangene, ligesom det er sket ved Domkirken, hvor der før var et par trin ned“, siger Michael. „Men i øjeblikket bliver der kørt et sagsanlæg mod H&M, fordi reglen siger, at når man laver et nyt indgangsparti i en eksisterende bygning, skal indgangen være handicappetegnede. På Lille Torv i den gamle bankbygning har man lavet et plateau på 2x2 m. ved indgangen, men der er trapper både op og ned, så man kommer ikke langt omkring i kørestol i den butik“, siger Michael om baggrunden for sagsanlægget. Den forbedrede tilgængelighed i byen er en integreret del af en handlingsplan for 2001-2002 i kommunen.

På hjemmesidadressen <http://ra.e-lab.dk:1975/soegsteder.php3> findes tilgængeligheds-databasen med bl.a. kulturinstitutioner og seværdigheder, der er tilgængelige for gangbesværede og kørestolsbrugere.

Fortsættes på side 6

Fortsat fra side 5

Det rummelige arbejdsmarked

I samtalen med Dan Brock kommer vi ind på arbejde og erhverv. „Jeg har aldrig haft et egentligt arbejde. Jeg har altid følt, at jeg har haft nok i de forskellige, frivillige opgaver, jeg har løst i foreninger og egne projekter. Så længe jeg stiller krav til, at disse opgaver kan gøre en forskel, at de har et formål, der er nyttigt for andre eller mig selv, eller at de kan give mig udfordringer, vil jeg ikke have behov for at arbejde. Og selvfølgelig så længe, der er økonomisk mulighed for at eksistere uden et arbejde“, siger Dan, som er på pension. „Jeg har heller ikke haft behov for at være tilknyttet en bestemt

arbejdsplads. Jeg har haft nok i de sociale kontakter, jeg har fået gennem diverse foreninger, kurser og uddannelse. Men det er da ikke udelukket, at jeg vil tage opgaver, der er lønnet, både fordi det kan give ekstra penge og fordi det er en meget kontant måde at få vist, at det arbejde jeg udfører bliver værdsat – eller værdisat. Jeg har holdt foredrag, undervist, skrevet artikler og spillet teater og tanken om at blive selvstændig har også spøgt i hovedet på mig. Men mange andre handicappede – og måske især de unge, jeg kender med muskelsvind – ønsker en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, hvor de kan gøre brug af deres uddannelse. De vil „have noget at stå op til“, noget der giver indhold i hverdagen. De har brug for kontakten til andre

mennesker og fællesskabet på arbejdspladsen. Nogle vil hovedsageligt have arbejde, fordi det giver flere penge end pensionen. Og andre vil gerne vise, „at de er ligesom alle andre“. Men for de flestes vedkommende gælder det, at værdien af det arbejde, der bliver udført, skal have samme værdi som kollegernes arbejde, med andre ord skal der være brug for dem og de vil være ansat på lige vilkår med alle andre. Som en krølle på det er én af de opgaver, jeg – som frivillig – gerne vil arbejde for, at arbejdsmarkedet bliver mere rummeligt for dem, der ønsker at prøve kræfter med det, uden at de risikerer at knokle så meget, at de bliver endnu mere handicappede“, slutter Dan. Der findes flere organisationer, der beskæftiger sig med det rum-

melige arbejdsmarked. Formidlingscenter Århus er en af dem. FÅ er en selvejende institution under socialministeriet. Marianne Saxtoft, socialrådgiver på FÅ, siger: „Det rummelige arbejdsmarked handler om andet og mere end flexjobs og at handicappede kommer i arbejde. Det handler også om fastholdelse af svage medarbejdere og integration af den gruppe mennesker, der er på overførselskomposter og aldrig har været i arbejde. Tiden er positiv, men der er stadig et langt sejt træk foran“, siger Marianne. På Arbejdsformidlingen har man ansat en handicapkonsulent og Dansk Handicap Forbund har en jobformidling, de kalder Handikraft, som du kan finde på hjemmesiden www.dhf-net.dk.

MAX HAVELAAR & Pilefanten

Festugen i Guldsmedgade

I Guldsmedgade var der fokus på bæredygtighed i Festugen. Vartegnet var den kæmpestore pileelefant, der var opstillet foran Krea. Den vakte en del opmærksomhed, både på grund af flettearbejdet og dens størrelse – den er lige så stor som en levende elefant og vejer lige så meget. Foran Føtex var der opstillet en bod, hvor der blev uddelt smagsprøver med Max Havelaar-mærket kaffe, the og varm kakao. Lotte Heise optrådte en eftermiddag og gav en bredside om en bæredygtig verden og danskeres dobbeltmoral. O3V (Oplysning om den 3. verden) lavede

legetøj af genbrugsmaterialer og fortalte eventyr fra Sydamerika. FO-Århus uddelte økologiske æbler, og de fik hurtigt ben at gå på. Man kunne også deltage i en debat-konkurrence om miljømærkede produkter, hvor folk blev spurgt om deres kendskab til miljømærker, indkøb af miljømærkede produkter, markedsføring af produkterne m.v. Og der kom rigtig mange besvarelser. I det hele taget var der meget liv i gaden. Aktørerne i hele arrangementet var butikkerne i Guldsmedgade, Max Havelaar, Mellempølsvej Samvirke, Folkekirkens Nødhjælp, Århus' Grønne Guider, Firmastewardesserne og FO. Grøn Guide for Århus mid-

Foto: Henriette Corvinus Andersen

og samlede alle trådene. Men Festugen er veloverstået for i år og pileelefanten er flyttet til Zoologisk Have i København,

hvor den skal stå i en periode – og måske er det lidt mere freldeligt en knudepunktet i Guldsmedgade?!

FO's Kulturkreds

AKTIVITETER

Den grimme mand i byen

I juni i år har Dansk Handicap Forbund udsendt jubilæums cd'en „Den grimme mand i byen“. Hovedkræfterne bag cd'en Søren Høg og Hans Jørgen Møller har ønsket at sende noget støj og ballade ud i æteren, for musikken i dag er for „strømlinet og tom“. De synes, den mangler tanker og indhold. „Vi har lavet musik med indhold og et anderledes udtryk, der sprænger rammerne for, hvad musik er. Samtidig rykker den

ved fordomme om, hvad mennesker med handicap kan“, siger de. Cd'en indeholder 10 numre – gamle som nyskrevne – hvor kendte kunstnere sammen med handicappede fortolker ballader og rocknumre på en ny og anderledes måde. Gruppen spiller også egne numre under navnet The Genetic Outlaws. „Vi spiller rock, der får nakkehårene til at rejse sig, for selvom vi er genetiske banditter har vi et udtryk og vil ud med det. Og så er der indhold i teksterne til en afveksling“, siger Søren Høg og Hans Jørgen Møller. Hans Krull har lavet cover til cd'en. Du får nu lejlighed til at opleve „de grimme mænd“, og ved selvsyn /hør finde ud af, om du er enig med dem. Den 23/11 stiller gruppen op til debat og demonstration af deres musik. Kom bare – det bliver garanteret ikke kedeligt. Du kan få en forsmag på musikken på <http://cafetv.dk>.

Arrangementet er støttet af FO-Århus' debatpulje og koster 25 kr.

19505 fre 23/11 kl. 20.00
Gyngen

Slappendales – se dem før din nabo

Gå ikke glip af det frække og provokerende show. FO-Århus har aftalt et „debat-show“ med Slappendales, men tid og sted er ikke helt på plads endnu. Hold øje med vores hjemmesides www.fo-aarhus.dk eller tjek dagspressen, hvor det endelige arrangement vil blive annonceret. Arrangementet bliver støttet af FO-Århus' debatpulje.

Æbleopskrift

Salat m. æbler og æblevalnødde dressing (4-6 pers.)

4 rødbeder
1 bundt rucola
1 hoved rødbladet krølsalat
2 æbler, f.eks. discovery eller rød aroma
citronsaft
50 g ristede valnødder
50 g roquefortost skåret i mindre stykker
DRESSING
2 spsk. æblecidereddike
4 spsk. valnøddolie
2 spsk. olivenolie
salt og peber

Bag rødbederne i en 180 grader varm ovn, indtil de er møre – 25-30 min alt efter størrelse.
Afkøl, skræl og skær rødbederne i tern.
Rist valnødderne i ovnen ved samme temperatur i 5-7 min, eller indtil de er gyldent brune.
Skyl rucolaen og krølsalaten.
Fjern kernehuset fra æblerne og skær frugten i tynde både.
Dryp dem med en smule citronsaft, så de ikke bliver brune.
Ved rødbedetern og æblebåde sammen med rucolaen og krølsalaten.
Ryst dressingens sammen og hæld den over salaten.
Dryp med valnødder og roquefortost.

SIDEN EFTERÅRETS ARRANGEMENTER

Tilmelding til og information om samtlige kurser og arrangementer fås i FO's kursusbutik, Guldsmædgade 25, 8000 Århus C. Telefon: 86 12 60 00.

Priser i rødt: Særpris for pensionister, efterlønnere, handicappede og arbejdsledige.

HUSK FO'S DEBATARRANGEMENTER

I løbet af efteråret afholder FO-Århus en række debatarrangementer. På programmet har vi en debatrække om livsstil, livskvalitet, børn og unge:

27/9

– om klovnem Gunils smertelindring på Skejby Sygehus

2/10 Når børn sørger

4/10 Hvad er alkoholisme?

24/10 Når mad tager magten

– om spiseforstyrrelser

1/11 Fedt – et pusterum fra hverdagen på Julemærkehjem

7/11 Det eneste konstante, der findes er forandring – om mode og livsstilstendenser

15/11 Mobning – væsen og uvæsen

Du kan få flere detaljer om arrangementerne ved at ringe til FO på 8612 6000. Du kan også læse mere i vores efterårsprogram eller på hjemmesiden www.fo-aarhus.dk.

På programmet er også en debatrække med den fælles overskrift: „Hvor går grænsen?“, hvor etiske, miljømæssige eller samfundsrelevante emner tages op. De foregår alle på tirsdage: Den **9. oktober** med overskriften „Klonede og gensplejsede organismer“, den **30. oktober** handler det om „Organdonation“, den **6. november** sættes der fokus på „Svingdørsbørn“ og det sidste arrangement i dette efterår er den **4. december**, hver emnet „Menneskesyn/kvindesyn“ tages op til debat. På FO's hjemmeside kan du se flere detaljer om de enkelte arrangementer, men du vil også kunne læse om dem lige op til i dagspressen.

Postbesørget blad
(8245 ARC)

FRIT OPLYSNINGSEFORBUND

Fordi netværk handler om mennesker

Kroppen bag masken – masken bag kroppen

Foto: Franck Staub

PORTRÆT AF BILLEDSPOR

Af Henriette Corvinus Andersen

BLOMSTEN

**Musikken rører
Den sammenkrøbne
Frigør en bevægelse
Foldes ud som en blomst
Forsigtigt
Fødes livet**

Digtet står på Billedspors hjemmeside. Billedspor er en kulturinstitution, hvor professionelle kunstnere arbejder sammen med mennesker med psykiske og sociale problemer om kulturproduktioner. De udtrykker sig gennem teater, drama, dans, maskefremstilling, scenografi, musik, maleri og skulptur. De startede i 1989 og dengang hed de Masketeater Tin Tin Soldater, inspireret af H.C. Andersens eventyr om den standhaftige tinsoldat, som er et symbol på at følge længslen i sig selv trods modgang og manglende et ben. Hos Billedspor bliver det til ønsket om at finde egne udtryk og skabe levende billeder netop i kraft af og trods modgangen. Som der står på hjemmesiden: „Billedspor har sit primære virke i psykiatrien, men henvender sig til alle, der involverer sig i de sociale, pædagogiske og kulturelle felter“. Teatrets „varemærke“ er masken, der både

kan skjule og afsløre. Den giver mulighed for at opnå kontakt med ukendte sider af spillernes personlighed. Det de gemmer bag masken kommer frem foran, eller med andre ord til udtryk på scenen. I forestillingerne „lader masken, dansen og musikken poesien og stilheden træde frem“, og med det bliver de „af stærk visuel, grotesk og humoristisk udstråling“, siger de selv. Gruppen har tidligere spillet forestillinger som Sjælens poesi, Et helt andet sted, Skråt og Udgang, hvor musikken også har spillet en væsentlig rolle. I skivende stund er Billedspor ved at lægge sidste hånd på forestillingen Vandrer, der som noget nyt har et korværk som integreret element. På Billedspor benyttes teatrets rum til at arbejde med det anderledes, der bruges som en mulighed, ikke en hindring. Samtidig flyttes smerten, når der rettes fokus på menneskers ressourcer, ikke på psykiske lidelser. De psykiske lidelser bliver af og til en del af arbejdet, så de omsættes til det kreative i en dans, et maleri, en maskefigur eller et stykke musik. At smerte, frygt og tavshed kan være en ressource, vir-

ker som et paradoks, men Billedspor arbejder med myter og paradokser. Som fortalt i en af forestillingerne: „Jeg rejser i mørket for at finde hvile i lyset“. En af deltagerne siger om teatret: „Der kan man lege, bruge sin krop, overskride alle grænser, som er ude i virkeligheden. Nogle af de ting, man ikke kan ude i virkeligheden er prisværdige – dem bliver der sat pris på i teatret. Det er som at se det hele i en ny vinkel....Det er vigtigt at høre til et sted, arbejde professionelt, føle sig vigtig, ansvarlig, føle sig noget værd. Men jeg har en mistanke til, at de sindslidende stærkt føler, at de ikke er velkomne i (denne) verden“. Om tilskuerne siges der: „Folk har brug for at blive skubbet til. Vi laver ikke teater for at behage eller bekræfte folk i noget, som er velkendt... Vi skal forsøge at skabe så stærke billeder, at vi holder publikum fast – så de glemmer søndagskaffen“. Og en af publikums

reaktioner er netop overraskelse – ikke kun over, at teatret ikke bærer præg af et terapeutisk islæt eller navlepilleri, men også over teatrets professionalisme. Så søndagskaffen bliver virkelig glemt. Efter forestillingen Vandrer spiller truppen kun småjobs resten af efteråret. Hvis du er interesseret i flere oplysninger om Billedspor, kan du bl.a. slå op på hjemmesiden 3xw.billedspor.dk.

Billedspor har til huse på Kragelund, et dag- og kulturcenter for sindslidende under Århus Amt. Kragelund er et levende eksempel på et godt samspil mellem det offentlige og civilsamfundet, eller den „3. sektor“. Billedspor er et af eksemplerne, da det både hører ind under psykiatrien og også er et ikke-offentligt støttet og drevet projekt. De Splittergale, som er en musikgruppe, er løst tilknyttet og benytter salen på centret, selvom de hører under en anden institution. Også nærmiljøet benytter sig af centret - Højbjerg Gymnastikforening bruger salen i aftentimerne og hvert år samles beboerne i lokalområdet til Skt. Hansfest på Kragelund.

FRIT OPLYSNINGSEFORBUND

Guldsmedgade 25
8100 Århus C.
Tlf.: 8612 6000
www.fo-aarhus.dk